

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 5. marts 2021
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Karen Fowler Lund
Sagsnr.: 2017-629-0123
Dok.: 1841645

NOTITS

om domme mv. afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og udtalelser fra FN's komitéer mod Danmark i 2020 og 2021 (t.o.m. februar)

1. Indledning

Danmark har tiltrådt en række individuelle klageadgange til internationale organer, herunder klageadgangen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter "EMD") samt til flere FN-komitéer.

Europarådets Ministerkomité har i anbefaling CM/Rec(2008)2 om effektive nationale procedurer for fuldbyrdelse af domme afsagt af EMD bl.a. anbefalet, at medlemsstaterne orienterer deres nationale parlamenter om opfyldelsen af domme afsagt af EMD i sager mod medlemsstaten.

Justitsministeriet udarbejder på denne baggrund årligt nærværende notits om domme mv. afsagt af EMD.

Med henblik på at give et samlet overblik over domme og udtalelser mod Danmark fra internationale organer omfatter notitsen endvidere udtalelser fra relevante FN-komitéer. Desuden omfatter notitsen sager, hvor Danmark har intervenseret som tredjepart i sager ved EMD mod andre medlemsstater.

2. Domme, afviste sager og verserende sager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i 2020 og 2021 (t.o.m. februar)

EMD har afsagt en dom i 2020 og tre domme i januar og februar 2021 i sager mod Danmark. Der er endvidere en række verserende sager mod Danmark ved EMD, ligesom Danmark har intervenseret som tredjepart i verserende sager mod andre medlemsstater.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

2.1. Domme

2.1.1. Dom afsagt i 2020

I sagen *Aggerholm mod Danmark* (sagsnr. 45439/18) fandt EMD ved dom af 15. oktober 2020, at Danmark havde krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (herefter ”EMRK”) artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling) i forbindelse med bæltefiksering af en psykiatrisk patient i en samlet periode på 22 timer og 55 minutter på psykiatrisk afdeling.

Klager indbragte i Danmark sagen for Det Psykiatriske Patientklagenævn, der vurderede, at betingelserne for tvangsfiksering i medfør af psykiatriloven ikke var opfyldt i forbindelse med bæltefikseringen. Efterfølgende fandt både Retten i Roskilde og Østre Landsret, at tvangsfikseringen samt tidsperioden var nødvendig for at afværge, at klager udsatte andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme og helbred. Klager indbragte herefter sagen for EMD.

Det fremgår bl.a. af dommen fra EMD, at de nationale domstole havde forholdt sig grundigt til sagen og behovet for tvangsfiksering i overensstemmelse med europæiske og nationale standarder, men at der var en række forhold relateret til fortsættelsen af tvangsfikseringen og varigheden af den, som de nationale domstole ikke havde forholdt sig tilstrækkeligt til.

EMD lagde for det første vægt på, at klager under tvangsfikseringen fik løst én af ankelstropperne og fik tilladelse til at bruge toilettet, efter at en læge havde vurderet, at klager slappede mere af, og at den samme læge ca. 4 timer senere vurderede, at klager fortsat var en ”potentiel” risiko for fare og på den baggrund fastholdt tvangsfikseringen. For det andet lagde EMD vægt på, at klager i en periode på 12 timer om natten, mens han sov, ikke var blevet tilset af en læge (men af andet sundhedspersonale), og at der således ikke var gennemført en farlighedsvurdering i den periode. Endelig lagde EMD vægt på, at der gik 1 time og 35 minutter, fra lægen havde vurderet, at det var sikkert at løsne ham fra tvangsfikseringen, til at han blev løsladt, og at der ikke var fremlagt nogen begrundelse herfor.

EMD fandt på den baggrund, at de danske myndigheder ikke havde dokumenteret tilstrækkeligt, at tvangsfikseringens fortsættelse og varighed i næsten 23 timer var strengt nødvendig og på den baggrund fandt EMD, at Danmark havde krænket den del af artikel 3, der vedrører nedværdigende behandling.

Dommen blev endelig den 15. december 2020. Danmark har – i overensstemmelse med dommens ordlyd – inden tre måneder efter, at dommen blev endelig – udbetalt godtgørelse på 10.000 euro samt sagsomkostninger til klageren på 4.000 euro plus moms. Danmark er endvidere forpligtet til snarest muligt, og senest den 15. juni 2021, at sende en handlingsplan for dommens efterlevelse til Europarådets sekretariat for fuldbyrdelse af domme fra EMD.

2.1.2. Domme afsagt i 2021 (t.o.m. februar)

I *Shuaib Khan mod Danmark* (sagsnr. 26957/19) fandt EMD ved dom af 12. januar 2020, at det ikke var i strid med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klager, der er pakistansk statsborger, født i Danmark og tidligere dømt for flere kriminelle forhold og én gang betinget udvist, blev idømt 3 måneders fængsel samt udvisning med indrejseforbud i 6 år for bl.a. trusler mod en polititjenestemand. Klager har samlet set afsønet cirka 10 års fængsel.

I *Munir Johana mod Danmark* (sagsnr. 56803/18) fandt EMD ved dom af 12. januar 2020, at det ikke var i strid med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klager, der er irakisk statsborger, indrejst i Danmark som 4-årig og tidligere dømt for flere kriminelle forhold samt to gange betinget udvist, blev idømt 6 måneders fængsel samt udvisning med indrejseforbud i 6 år for grov vold i gentagelsestilfælde.

EMD udtaler i begge domme, at EMD aldrig har fastsat en nedre grænse for grovheden af den idømte forbrydelse eller fængselsstraffens længde, ligesom EMD ikke har fastslået, hvor stor vægt de respektive kriterier, der skal indgå i proportionalitetsvurderingen, skal tillægges i forhold til hinanden. EMD udtaler endvidere, at der i hver enkelt sag må foretages en konkret proportionalitetsvurdering, hvor alle relevante kriterier, der er etableret i EMD's praksis, herunder klagerens samlede kriminalitet, inddrages.

I Khan-dommen udtaler EMD endvidere, at selvom det i forbindelse med klagerens tidligere domme blev fundet, at klager ikke kunne udvises, udelukker dette ikke, at man senere vil kunne udvise klager, såfremt omstændighederne har ændret sig. I den forbindelse fandt EMD, at det var berettiget, at Højesteret lagde vægt på, at den overtrædelse, som var under pådømmelse, var den seneste i en række af forbrydelser.

I Johana-dommen accepterede EMD Højesterets vurdering af, at den seneste overtrædelse var alvorlig på trods af den forholdsvis milde straf. EMD fandt det endvidere berettiget, at Højesteret lagde vægt på, at overtrædelsen, som var under pådømmelse, var den seneste i en række af forbrydelser.

I begge domme konkluderer EMD, at Højesteret havde foretaget en grundig prøvelse af udvisningen, herunder inddraget alle de relevante kriterier, som EMD tidligere har udtalt må tillægges vægt i forbindelse med en udvisning, hvilket bl.a. omfatter længden af udlændingens ophold i værtslandet og udlændingens sociale, kulturelle og familiære bånd med værtslandet henholdsvis statsborgerskabslandet. EMD henviser i den forbindelse til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD's praksis, vil kræve vægtige grunde for at substituere de nationale domstoles vurdering med sin egen.

EMD fandt i de forenede sager *Strøbye og Rosenlind mod Danmark* (sagsnr. 25802/18 og 27338/18) ved dom af 2. februar 2021, at det var i overensstemmelse med artikel 3 i tillægsprotokol 1 om ret til frie valg og EMRK artikel 14 om forbud mod diskrimination sammenholdt med artikel 3 i tillægsprotokol 1, at klagerne var afskåret fra at stemme til folketingsvalget i 2015. Begge klager var ved folketingsvalget den 18. juni 2015 frataget deres retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 og var derfor afskåret fra at afgive deres stemme til folketingsvalget i medfør af folketingsvalglovens § 1, hvorefter det bl.a. (i den daværende affattelse) var en betingelse for valgret, at den pågældende ikke var under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne. Bestemmelsen i folketingsvalgslovens § 1 afspejler valgretsbetingelserne i grundlovens § 29, stk. 1, 1. pkt., der bl.a. betinger valgret af, at den pågældende ikke er ”umyndiggjort”.

EMD fandt, at der i de konkrete sager tilkom Danmark en bred skønsmargin, og at der ikke var grundlag for at fastslå, at denne skønsmargin var overtrådt i sagerne. EMD lagde bl.a. vægt på, at der var foretaget en grundig parlamentarisk vurdering af nødvendigheden af reglerne om manglende stemmeret for personer uden retlig handleevne, og at Højesteret i sin dom af 18. januar 2018 har foretaget en grundig vurdering af proportionaliteten og begrundelsen for begrænsningen af klagernes ret til at stemme til folketingsvalg, herunder ved at inddrage relevant praksis fra EMD. EMD lagde endvidere vægt på, at andre europæiske lande ligeledes har regler, der begrænser stemmeretten for personer uden retlig handleevne, og at der ikke foreligger europæisk konsensus på området. Endelig lagde EMD vægt på, at den

historiske og politiske udvikling viser, at valgretsreglerne løbende er blevet overvejet, drøftet og tilpasset, så der i dag i videst muligt omfang i forhold til grundloven gives valgret til folketingsvalg til personer frataget den retlige handleevne.

Det bemærkes, at værgemålslovens § 6 blev ændret ved lov nr. 1722 af 28. december 2018, således at der nu er mulighed for delvis fratagelse af en persons retlige handleevne, hvilket bl.a. indebærer, at personen vil bevare valgretten til folketingsvalg. Begge klager har efterfølgende opnået valgret til Folketinget.

2.3. Verserende sager

Der verserer i alt otte sager ved EMD, hvori Danmark enten er anmodet om eller har afgivet retlige bemærkninger.

Den første sag, *Savran mod Danmark* (sagsnr. 57467/15), omhandler, hvorvidt det er i strid med bl.a. EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling) at udsende klager, der er tyrkisk statsborger og lider af paranoid skizofreni, til Tyrkiet på baggrund af kriminalitet begået her i landet. Klager blev i 2009 dømt til udvisning i forbindelse med en foranstaltningsdom for grov vold med døden til følge. Ved kendelse af 14. oktober 2014 ændrede Københavns Byret efter anklagemyndighedens påstand foranstaltningen fra anbringelse til behandling på psykiatrisk afdeling. Samtidig blev retten anmodet om i medfør af udlændingelovens § 50 a at tage stilling til, om udvisningen af klager skulle opretholdes. Klager gjorde til støtte for sin påstand gældende, at han ikke havde adgang til at modtage den nødvendige behandling i Tyrkiet. Klager har endvidere gjort gældende, at han ikke har tilknytning til Tyrkiet, og at hans nærmeste familie befinder sig i Danmark. Byretten fandt, at det ikke fremstod klart, at klager ved udsendelse til Tyrkiet ville have reel mulighed for relevant psykiatrisk behandling og ophævede udvisningen efter udlændingelovens § 50 a. Ved kendelse af 13. januar 2015 ændrede Østre Landsret imidlertid byrettens kendelse således, at udvisningen opretholdtes. Østre Landsret fandt, at en udsendelse til Tyrkiet ikke ville være i strid med EMRK artikel 3 henset til klagerens sygdomsindsigt samt de fremkomne oplysninger om behandlingsmulighederne i Tyrkiet. Klageren blev udsendt til Tyrkiet den 23. juni 2015.

Ved dom af 1. oktober 2019 konkluderede et flertal af EMD's dommere (fire ud af syv), at Danmark ved udsendelsen af klager til Tyrkiet krænkede EMRK artikel 3. I dommen lagde EMD bl.a. vægt på, at klageren havde

brug for regelmæssig ambulat psykiatrisk behandling og supervision af f.eks. en socialrådgiver eller kontaktperson samt daglig udlevering af medicin af fagpersonale på grund af risiko for fejldosering og heraf følgende risiko for forværring af psykotiske symptomer og aggressiv adfærd. EMD fandt, at de danske myndigheder burde have sikret sig, at klageren havde en fast og personlig kontaktperson i Tyrkiet, som var passende til klagerens behov. På baggrund af usikkerheden om, hvorvidt klageren ville have en reel mulighed for relevant psykiatrisk behandling i sit hjemland, herunder opfølgning og kontrol, burde de danske myndigheder – forinden udsendelsen – have indhentet tilstrækkelige og individuelle garantier fra Tyrkiet.

I sager vedrørende udsendelse af alvorligt syge udlændinge er tærsklen for anvendelse af EMRK artikel 3 ifølge EMD's hidtidige praksis høj. Flertallets dom i *Savran mod Danmark* indebærer en ny og anderledes fortolkning af kriterierne for anvendelsesområdet af EMRK artikel 3, således som disse blev opstillet af EMD's Storkammer i *Paposhvili mod Belgien*, dom af 13. december 2016.

Danmark anmodede på den baggrund om at få sagen henvist til behandling ved EMD's Storkammer. Den 27. januar 2020 blev Danmarks anmodning godkendt af et udvalg på fem af Storkammerets dommere. Danmark har afgivet processkrift den 28. maj 2020 og supplerende bemærkninger til EMD den 7. juli 2020. Sagen blev på baggrund af de skriftlige bemærkninger mundtligt forhandlet i Storkammeret den 21. juni 2020.

Den anden sag, *M.A. mod Danmark* (sagsnr. 6697/18), drejer sig om, hvorvidt det var i strid med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv) og EMRK artikel 14 (forbud mod diskrimination) sammenholdt med artikel 8 at give klagerens kone afslag på familiesammenføring under henvisning til, at klageren på ansøgningstidspunktet ikke havde haft opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 3 (midlertidig subsidiær beskyttelsesstatus), i mere end tre år. Danmark afgav hovedprocesskrift den 15. januar 2019 samt supplerende bemærkninger den 29. april 2019.

Den 19. november 2019 besluttede EMD's kammer, efter anmodning fra Danmark og klageren, at overlade sagen til behandling ved Storkammeret. Danmark afgav nyt hovedprocesskrift til Storkammeret den 27. januar 2020. Sagen blev på baggrund af de skriftlige bemærkninger forhandlet mundtligt i Storkammeret den 10. juni 2020.

Den tredje sag, *Avci mod Danmark* (sagsnr. 40240/19), drejer sig om, hvorvidt det er i strid med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klageren, der er tyrkisk statsborger og født og opvokset i Danmark og er tidligere idømt en straf på 20 dages betinget fængsel, blev idømt 4 års fængsel samt udvisning for bestandig for alvorlig narkotikakriminalitet. Danmark afgav hovedprocesskrift den 5. februar 2021.

Den fjerde sag, *Aziz Thamer Al-Ebrah mod Danmark* (sagsnr. 32834/18), omhandler, hvorvidt det er i strid med EMRK artikel 14 (forbuddet mod diskrimination) sammenholdt med artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klager fik afslag på en ansøgning om dansk indfødsret, fordi hun ikke opfyldte kravene i indfødsretscirkulæret. Klager lider af skizofreni og havde på den baggrund anmodet om dispensation fra kravene til dokumentation for danskkundskaber og dokumentation for en bestået indfødsretsprøve. Den 16. februar 2016 meddelte Udlændinge- og Integrationsministeriet klageren afslag på ansøgningen om dansk indfødsret, idet Folketingets Indfødsretsudvalg ikke havde fundet grundlag for at give dispensation. Den 25. september 2017 fandt Københavns Byret bl.a., at afslaget var i strid med forbuddet mod diskrimination på baggrund af handicap i EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. Klageren ansøgte herefter på ny om dansk indfødsret og fik den 6. april 2018 igen afslag fra Udlændinge- og Integrationsministeriet efter forelæggelse for Indfødsretsudvalget.

Den 20. december 2019 besluttede Indfødsretsudvalget imidlertid at meddele klageren dispensation fra kravene om dokumentation for danskkundskaber og dokumentation for at have bestået en indfødsretsprøve. Den 3. juli 2020 fik klager tildelt dansk statsborgerskab.

Danmark har afgivet processkrift til EMD den 27. juli 2020 med påstand om sagens afvisning. Der er til brug for afvisningspåstanden gjort gældende, at klageren ikke kan anses for at være 'et offer' for en krænkelse efter EMRK artikel 34, og at klager ikke har udtømt nationale retsmidler efter EMRK artikel 35. Der er desuden afgivet supplerende bemærkninger den 20. november 2020.

Den femte sag, *Johansen mod Danmark* (sagsnr. 27801/19), omhandler, hvorvidt det er i overensstemmelse med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klager, der både havde dansk og tunesisk statsborgerskab, blev idømt 4 års fængsel, frataget sin danske indfødsret samt udvist med indrejseforbud for bestandig for i Syrien at have ladet sig hverve og træne til at begå terrorhandlinger for terrororganisationen Islamisk Stat i

Irak og Levanten (ISIL). Den 26. oktober 2017 idømte Retten på Frederiksberg klager en fængselsstraf på 4 år, men fandt ikke grundlag for frakendelse af statsborgerskab og udvisning, hvilket blev stadfæstet af Østre Landsret den 20. april 2018. Ved dom af 19. november 2018 fandt Højesteret imidlertid, at der var grundlag for frakendelse af klagers danske indfødsret og udvisning. Danmark har afgivet processkrift til EMD den 20. august 2020 samt afgivet supplerende processkrift den 15. januar 2021.

Den sjette sag, *Abdi mod Danmark* (sagsnr. 41643/19), vedrører, om det er i strid med EMRK artikel 8 (retten til respekt for privatliv og familieliv), at klager, der er somalisk statsborger og kom til Danmark som 4-årig og er tidligere dømt for flere kriminelle forhold, blev idømt 2 år og 6 måneders fængsel samt udvisning for bestandig for navnlig besiddelse af skydevåben på et offentligt sted. Danmark har den 20. august 2020 afgivet processkrift til EMD og har den 15. december 2020 afgivet supplerende processkrift til EMD.

Den syvende sag, *Duarte Agostinho m.fl. mod Portugal og 32 andre konventionsstater* (sagsnr. 39371/20), drejer sig om 33 konventionsstater, herunder Danmarks, udledning af drivhusgasser, der bidrager til global opvarmning og bl.a. kan resultere i hedebølger, der ifølge klagerne kan påvirke klagernes levevilkår og sundhed. Klagerne gør bl.a. gældende, at de indklagede stater ikke har overholdt deres forpligtelser i medfør af EMRK artikel 2 (ret til livet) og artikel 8 (ret til respekt for privatliv og familieliv), læst i sammenhæng med disse staters forpligtelser i medfør af Parisaftalen.

Danmark har – ligesom de 32 andre konventionsstater – den 15. januar 2021 informeret EMD om, at der ikke ønskes at indgå forlig i sagen, samt anmodet EMD om, at EMD forholder sig til det spørgsmål, om klagen overhovedet kan antages til realitetsbehandling, jf. EMRK artikel 29, stk. 1.

Den ottende sag, *Lings mod Danmark* (sagsnr. 15136/20), omhandler, hvorvidt en betinget fængselsdom for overtrædelse af straffelovens § 240 (om medvirken til selvmord) udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 10 (om ytringsfrihed). Klager blev ved Østre Landsrets dom af 30. januar 2019, som stadfæstet af Højesteret den 23. september 2019, idømt 60 dages betinget fængsel for bl.a. at have vejledt personer om metoder til at begå selvmord. EMD har sat frist for parterne til at afsøge muligheden for at indgå forlig senest den 22. april 2021.

2.4. Tredjepartsinterventioner

I 2020 og 2021 (t.o.m. februar) har Danmark i tre sager ved EMD afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36.

Den ene sag, *Abdi Ibrahim mod Norge* (sagsnr. 15379/16), behandles af Storkammeret og omhandler, hvorvidt de norske myndigheders fratagelse af klagerens forældremyndighed over hendes søn og deres samtidige tilladelse til bortadoption af sønnen var i strid med klagerens rettigheder efter bl.a. artikel 8 (retten til privatliv og familieliv) og artikel 9 (om religionsfrihed). I sagen blev klagers muslimske søn anbragt i – og senere bortadopteret til – en kristen plejefamilie, selv om klageren anmodede om, at sønnen skulle anbringes i en muslimsk eller somalisk plejefamilie.

EMD traf afgørelse i sagen den 17. december 2019. Kammeret fandt, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 8. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at de norske myndigheder ikke aktivt havde arbejdet for at opretholde kontakten mellem klager og barnet med henblik på genforening. EMD konstaterede endvidere, at de norske myndigheder ikke havde lagt fornøden vægt på klagers synspunkter og interesse i opretholdelsen af den familiemæssige forbindelse til sit barn. Domstolen undlod at tage stilling til spørgsmålet om krænkelse af religionsfriheden efter EMRK artikel 9.

Afgørelsen er herefter blevet indbragt for Storkammeret efter anmodning fra klageren, der har gjort gældende, at anbringelsen af sønnen hos en kristen plejefamilie og familiens efterfølgende adoption af ham indebar en krænkelse af klagerens religionsfrihed efter EMRK artikel 9. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 2. oktober 2020.

Den anden sag, *Humpert mod Tyskland* (sagsnr. 59433/18), omhandler, hvorvidt det tyske forbud mod, at tjenestemænd strejker, samt efterfølgende disciplinære sanktioner udgør et uproportionalt indgreb i EMRK artikel 11 (retten til forsamlings- og foreningsfrihed, der tillige beskytter retten til at danne fagforeninger og retten til at strejke). Endvidere omhandler sagen, hvorvidt forbuddet udgør diskrimination i strid med EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 11, idet offentligt ansatte lærere, der ikke er tjenestemandsansatte, har ret til at strejke. Det tyske tjenestemandssystem minder om det danske tjenestemandssystem, bl.a. fordi begge systemer opererer med et forbud mod at strejke samt mulighed for, at der kan gives disciplinære sanktioner for deltagelse i strejker, hvorfor sagens afgørelse har dansk interesse. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 30. januar 2020.

Den tredje sag, *HF og MF mod Frankrig* (sagsnr. 24384/19), vedrører en kvindelig fransk statsborger og dennes børn, der befinder sig i Al Hol-lejren i Syrien. Klagerne er forældre til en kvinde, der i 2014 forlod Frankrig og indrejste i et område i Syrien kontrolleret af Islamisk Stat (ISIL), hvor kvinden fik børn. Der var i Frankrig udstedt en arrestordre på kvinden for medvirken til terrorisme. Kvinden og børnene har siden februar 2019 været fanget i en lejr, der er kontrolleret af 'the Syrian Democratic Forces' (SDF). Klagerne har anmodet de franske myndigheder om, at kvinden og børnene hjembringes til Frankrig. Sagen omhandler bl.a., om kvinden og børnene er under fransk jurisdiktion efter EMRK artikel 1, og dermed om Frankrig er forpligtet af konventionen over for kvinden og børnene. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 20. juli 2020.

2.5. Status i sager som Danmark tidligere har intervenseret i

Ud over de ovennævnte sager, hvori Danmark har afgivet tredjepartsindlæg i 2020 og 2021 (t.o.m. februar), verserede der i samme tidsperiode fem sager ved EMD, hvori Danmark tidligere har afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36.

Den ene sag, *Hanan mod Tyskland* (sagsnr. 4871/16), vedrører bl.a., om der var tysk jurisdiktion efter EMRK artikel 1 (om EMRK's anvendelsesområde), da en tysk oberst beordrede et luftangreb i Afghanistan i september 2009, der medførte, at klager mistede sine to sønner, og i bekræftende tilfælde bl.a. om, hvorvidt den efterfølgende undersøgelse var tilstrækkelig effektiv i overensstemmelse med EMRK artikel 2 (om retten til livet). Luftangrebet skete under en NATO-operation gennemført af det amerikanske luftvåben, men under en tysk obersts operative kommando. Sagen har dansk interesse, idet den rejser grundlæggende spørgsmål om jurisdiktion efter EMRK artikel 1, og Danmark afgav tredjepartsindlæg den 12. december 2019.

EMD's Storkammer afsagde dom i sagen den 16. februar 2021. EMD fandt, at der forelå tysk jurisdiktion for så vidt angår den processuelle forpligtelse til at efterforske dødsfaldene, der følger af artikel 2. EMD lagde vægt på, at Tyskland havde bevaret enekompetence over sine tropper for så vidt angik alvorlige forbrydelser, og at Tyskland desuden var forpligtet til at efterforske luftangreb som det i sagen omhandlede både efter de almindelige folkeretlige regler om væbnede konflikter og national lovgivning. EMD forholdt sig i dommen ikke til spørgsmålet om jurisdiktion for så vidt angår selve operationen i Afghanistan. EMD fandt endelig, at de tyske myndigheders efterforskning af dødsfaldene var udført i overensstemmelse med kravene

til en effektiv efterforskning i medfør af artikel 2, og at der dermed ikke forelå en krænkelse af artikel 2.

Den anden sag, *M.T. m.fl. mod Sverige* (sagsnr. 22105/18), behandles i et syvdommerkammer, og omhandler, hvorvidt det er i strid med EMRK artikel 8 (retten til privatliv og familieliv), at Sverige har givet afslag på familiesammenføring til en mindreårig syrisk flygtning med midlertidig subsidiær beskyttelsesstatus. Idet reglerne til pådømmelse i den svenske sag er sammenlignelige med de danske regler og praksis vedrørende adgangen til familiesammenføring for udlændinge med midlertidig subsidiær beskyttelsesstatus, minder sagen om den verserende danske sag, *M.A. mod Danmark* (sagsnr. 6697/18), der er omtalt ovenfor. Danmark afgav den 2. september 2019 et tredjepartsindlæg i sagen.

Den tredje sag, *Christensen mod Rusland* (sagsnr. 39417/17), hvor klager er dansk statsborger, verserer fortsat ved EMD. Sagen vedrører, om en dansk klagers anholdelse og efterfølgende varetægtsfængsling var i strid med EMRK artikel 9 om retten til religionsfrihed alene eller sammenholdt med forbuddet mod diskrimination i EMRK artikel 14 og EMRK artikel 5, stk. 3, om retten til frihed og sikkerhed. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 10. april 2018.

Den fjerde sag, *Mugemangango mod Belgien* (sagsnr. 310/15), vedrører, om det var i strid med artikel 3 i tillægsprotokol 1 (retten til frie valg) og EMRK artikel 13 (adgang til effektive retsmidler) sammenholdt med artikel 3 i tillægsprotokol 1, at der var potentielle uregelmæssigheder ved valget til det vallonske delstatsparlament, samt at det var det vallonske delstatsparlament selv, der afgjorde sagen, uden at klager (en kandidat) havde adgang til at appellere afgørelsen til et uafhængigt organ, herunder de belgiske domstole. Det danske system minder om det belgiske, idet det følger af grundlovens § 33, at Folketinget selv afgør gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed. Danmark afgav derfor tredjepartsindlæg den 27. september 2019.

EMD afsagde i juli 2020 dom i sagen. EMD fandt, at der ikke i belgisk lovgivning var tilstrækkelige garantier for beslutningsorganets upartiskhed. EMD fandt endvidere, at retsgrundlaget for afgørelsen ikke var tilstrækkelig klart og præcist, hvorved delstatsparlamentet var tildelt et for vidtgående skøn. Menneskerettighedsdomstolen udtalte, at det skøn, som beslutningsorganet er tillagt, må være underlagt grænser, som er tilstrækkelig klart beskrevet i retsgrundlaget. EMD fandt endelig, at belgisk lovgivning ikke

ydede tilstrækkelige garantier for en retfærdig, objektiv og begrundet afgørelse. På den baggrund fandt EMD, at der forelå en krænkelse af artikel 3 i tillægsprotokol 1 og krænkelse af EMRK artikel 13. Justitsministeriet, Indenrigs- og Boligministeriet og Folketinget er i færd med at foretage en nærmere vurdering af dommens konsekvenser for Danmark. Der henvises i øvrigt til justitsministerens besvarelse af 3. september 2020 af spørgsmål nr. 1 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse.

Den femte sag, *M.N. m.fl. mod Belgien* (sagsnr. 3599/18), der omhandlede spørgsmålet om jurisdiktion efter EMRK artikel 1, herunder om det var berettiget af de belgiske myndigheder at afvise en anmodning om visum fra klagerne, en syrisk familie fra Aleppo, der var taget til Beirut, under henvisning til, at forholdet ikke er omfattet af konventionens territoriale anvendelsesområde efter EMRK artikel 1. Danmark afgav den 18. juli 2018 tredje-partsindlæg.

EMD's Storkammer afviste ved afgørelse af 5. maj 2020 klagen og fandt, at klagerne ikke befandt sig under belgisk jurisdiktion på tidspunktet for indgivelse af ansøgning om visum på det belgiske konsulat i Libanon.

3. FN's komitéers udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 og 2021 (t.o.m. februar)

Danmark har tiltrådt den individuelle klageadgang til FN's Menneskerettighedskomiteé, FN's Handicapkomité, FN's Torturkomité, FN's Kvindekomité, FN's Racediskriminationskomité og FN's Børnekomité.

Komitéernes udtalelser er ikke retligt bindende for Danmark.

I det følgende redegøres der for komitéernes udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 og 2021 (t.o.m. februar). Det bemærkes, at redegørelsen ikke omfatter sager, som er blevet lukket eller afvist, fordi komitéerne af formelle eller indholdsmæssige grunde har fundet klagerne grundløse.

3.1. FN's Menneskerettighedskomiteé

FN's Menneskerettighedskomiteé fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 eller 2021 (t.o.m. februar).

3.2. FN's Handicapkomité

FN's Handicapkomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 eller 2021 (t.o.m. februar).

3.3. FN's Torturkomité

FN's Torturkomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 eller 2021 (t.o.m. februar).

3.4. FN's Kvindekomité

FN's Kvindekomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 eller 2021 (t.o.m. februar).

3.5. FN's Racediskriminationskomité

FN's Racediskriminationskomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2020 eller 2021 (t.o.m. februar).

3.6. FN's Børnekomité

FN's Børnekomité fremkom med én udtalelse i en klagesag mod Danmark i 2020 og 2021 (t.o.m. februar). I sagen udtaler FN's Børnekomité kritik af Danmark.

Klagesagen, *X.C. og L.G. mod Danmark* (sagsnr. 31/2017) drejede sig om, hvorvidt en udsendelse – i forlængelse af et afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 (asyl) – af klagerens børn (sammen med klageren fra Danmark til Kina ville være i strid med FN's Konvention om Barnets Rettigheder (herefter "CRC") artikel 2 (forbud mod diskrimination) sammenholdt med artikel 6 (om retten til livet), 7 (retten til at blive registreret, ret til navn og nationalitet) og 8 (retten til at bevare sin identitet) samt en krænkelse af artikel 3 (om barnets tarv).

I sin udtalelse af 15. oktober 2020 udtalte Børnekomitéen bl.a., at Danmark havde undladt at inddrage princippet om barnets tarv i tilstrækkelig grad i vurderingen af risikoen for, at klagers børn ved udvisning til Kina ikke ville blive registreret i et kinesisk register, der er essentielt for at sikre adgang til det kinesiske sundhedsvæsen, uddannelsessystem og socialvæsen samt for at kunne dokumentere sin identitet i Kina. På den baggrund konstaterede komitéen, at der forelå en krænkelse af CRC artikel 3 (om barnets tarv), artikel 6 (krænkelse af retten til liv, overlevelse og udvikling) og artikel 8 (krænkelse af retten til bevaring af sin identitet).

Flygtningenævnet besluttede den 4. november 2020 at genoptage sagen. I den forbindelse er der berammet et nyt nævnsmøde til den 19. marts 2021.